

דמצית למימר דלא היה דלא שקיל דודאי היה דלגבי בני יוסף משום הכי כתיבנהו ריעצה טובה קמ"ל וכי אבא אי לאו הכי לא כתיבנהו: שחיו בחלקיהן. שירשו חלקן המגיעין: מאן דמקשי מתלוננים למרגלים בחד קרא סבירא ליה הווה להו חלק בארץ דכי הוי דלגבי מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם כדאמר הכי נמי נטלו חלק [של] מתלוננים. מאן דלא מקיש למרגלים למרגלים סבירא ליה דלא הוו להו חלק בארץ כלל. דהניא אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך כל בני וכל חלק מרגליהם מקיש מתלוננים למרגלים סבירא ליה דלא הוו להו חלק בארץ כלל. דהניא אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך כל בני וכל חלק מרגליהם מקיש מתלוננים למרגלים משום הכי יהושע וכלב נטלו חלקם כדגמירין הכא. ותנא קמא לא מקיש אותן ומאן דחמשים אבא קאמר יהושע וכלב נטלו חלקם ולא מאחריני: היינו דכתיב לבני חלק חבלה משנה עשרה שיתא דשיתא בתי אבות לאבי אביעזר לבני חלק לבני אפרים לבני שבט לבני פזר ולבני שמירע הא שיתא דכל בני מוצאי מצרים הוו ארבעה דידהו של בנות צלפחד שהוו היה מיוצאי מצרים ותנו במחנה בנות צלפחד נטלו ג' חלקים חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ונטלו ג' חלקים לפי שעלפחד היה בכור. ומהנה. אותו חלק עשירי מקשינן לקמן ומתרין חד ונטלו חלק אחד מירושא שהיה הוא מיוצאי מצרים והיה חבלי מנשה ג' חלקים: אלא למאן דאמר לבאי הארץ. נתחלקה תמיני הוו שיתא דשיתא בתי אבות שהיה דידהו פזר שנים של חכמי דידהו דמתני' הרי ט' חלקים: אלא חלקיך ומתני' דידהו עשרה חד אחא הוה ליה לצלפחד דמת בלא בניס ונטלו חלקי הרי ג' תריין לה נמי למאן דאמר לבאי הארץ תמיני אחי הוה ליה לצלפחד ומתו ונטלו בנותיו חלקן הרי י': וזו נחלת אביהן. ממש: בתוך אחי אביהן. וירשו בנכסי חפר אבי אביהן: והעברתו חלק אבי אביהן ונתנו חלק אחי אביהן נתנו. ויתרא הוא ומנייה דייק אחי אביהן: ולאן דאמר תרי אחי דאבא. מפי' ליה מתחן ונתלה ויתורי דלא צריך למכתב: קרא. דכתיב ויפלו חבלי מנשה עשרה א' בתי אבות גופיהו קא חשיב שיתא הוו ותו לא ואמאי קא חשיב בנות צלפחד למיחיה עשרה ואי טפלים שיצאו מחרם קא חשיב משום הכי חשיב בנות צלפחד מאי טעמא אמר חבלי מנשה עשרה הוא הוה כמה אלפים. אמר ליה

ו**למאן** דאמר **לבאי** הארץ תרי אחי דאבא הוו וזהו. משמע כולה סוגיא דלמאן דלמר לבאי הארץ שלא נטלו כלום מחמת צלפחד עצמו אלא מחמת חפר אבי אביהן ומימיה אס כן מאי קאמר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים וגו' מאי נפקא מינה שלא היה צדעתם אפילו היה היו נוטלין על ידי חזרה א' דהא אמרינן לעיל בני מרגלים ובני מתלוננים נחלו בזכות אבי אביהן ובזכות אבי אמוניהן ואין לפרש ט' דנ"מ לענין חלק צבורה ב' דהא כי היכי דשקלי חלק פשיטות אע"ג דנא להן מנח אביהן ה"ג יטלו חלק צבורה ועוד קשה להשגיח למ"ד לבאי הארץ היכי קאמר לעיל מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם והלא לא היה להם חלק בארץ כלל לכל אותן שלא באו בארץ וכ"מ נטלו מה שהגיע להן על ידי חזרה מצרימה שבא לארץ הא לימא דלמרינן לקמן דבניהן שהיו בני עשרים נטלו בזכות עצמם ורשב"ס פי' דלמ"ד לבאי הארץ לא נטלו מידי יהושע וכלב מחלק מרגלים ומפרש חיו מן האנשים ממש חיו כפשיטה: **ו**למאן** דאמר תרי אחי דאבא הוו** מהו ההוא מאחוזת נחלה **נפקא.** קשיא לרשב"ס אפילו למאן דלמר חד אחא דלפא הוה ליה נמי מאחוזת נחלה נפקא לדינן דלא דרשי נתון מתן ור"ל דרשי נתון למאן לא רריך לאחוזת נחלה אפילו למאן דלמר תרי אחי דלפא הוה דהא למאן דלמר לבאי הארץ הוא דלית ליה דתרי אחי דלפא הוה וההוא לא דרשי נתון מתן להס נחלה לחלק אביהם דלדיניה לא היה שום חלק ו' ולדרוש מיניה חד אחא ואידך מנתון מתן כדדריש רשב"ס: ובזכות

אמרו ליה ^א **אנן** מורעא דיוסף דלא שלמא ביה עינא בישא דכתיב **בן פורת יוסף בן פורת עלי עין** ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר' יוסי ברבי חנינא אמר מהבא ^ב וירגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין העין שולטת בהם אף ורעו של יוסף אין העין שולטת בהם: מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם: מנהגי מילי אמר עולא דאמר קרא ^ג ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם מאי חיו אילומא חיו ממש והא כתיב קרא אחרינא ^ד ואלא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון אלא מאי חיו שחיו בחלקם: מתלוננין ועדת קרח לא היה להן חלק בארץ: והתניא מרגלים מתלוננים ועדת קרח יהושע וכלב נטלו חלקם לא קשיא מר מקיש מתלוננים למרגלים מר לא מקיש מתלוננים למרגלים דתניא ^ה אבינו מת במדבר זה צלפחד והוא לא היה בתוך העדה זה עדת מרגלים הנועדים על ה' אלו מתלוננים בעדת קרח כמשמעו מר מקיש מתלוננים למרגלים ומו' לא ^ו מקיש מתלוננים למרגלים וא"ל רב פפא לאביי ולמאן דמקיש מתלוננים למרגלים איכפול יהושע וכלב וירתו לבולה א"י א"ל מתלוננים שבעדת קרח קאמרין וא"ל רב פפא לאביי בשלמא למ"ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב ^ז ויפלו חבלי מנשה עשרה שיתא דשיתא בתי אבות וארבעה דידהו הא עשרה אלא למ"ד לבאי הארץ תמיני הוא לעולם

אמרו לו [אנן] מורעא דיוסף כו'. והיינו דכתיב ויאמרו בני יוסף לא ימנא לנו ההר [יהושע ז'] כלומר אין לנו חוששין לאותו הר היינו יעבר דכתיב התם הר יהיה לך כי יער הוא: עולי עין. הן עולין על העין ושולטין עליו ואין העין עולה עליהן: והכתיב קרא אחרינא. ותרי קראי למה ליה: נראה דכתיב דהכי גרס לא קשיא מר מקיש מתלוננים למרגלים ומר לא מקיש מתלוננים למרגלים דתניא כו'. ולקמן מפרש לה: זה צלפחד. מילתא דפשיטא היא דהא כתיב לעיל בנות צלפחד אלא אגב גררר דהנך קאמר לה. ונראה דכתיב שחפר מן הספרים דהכי קמי ישרא דהך צרימא צסיפריט אבינו מת במדבר ר' עקיבא אומר נאמר כן במדבר ונאמר להנך מדברין מה מדבר האמור כן צלפחד דמיה מדבר האמור להנך צלפחד דמיה שמעין דיינו מקושע והוא לא היה בתוך העדה כו' כי הכא: זו עדה מרגלים. דכתיב זהו עד מתי לעדה הרעה הזאת אשר המה מליני עלי (במדבר יד) את השאר: אלו מתלוננים. כדמ' מתלוננים שבגדת קרח דכתיב זהו לכן אתם וכל עדתך הנועדים על ה'. והאי דקאמר עדת קרח כמשמעו מסקנא דמילתיה היא: מר מקיש. הואיל ונכתבו בפסוק אחד וכי היכי דירשו המרגלים ירשו נמי המתלוננים: ומר לא מקיש. לא חשיב ליה היקש כיון דלא כתיב ציה וי"ו בתוך העדה והנועדים: לנונה ארעא דישראל. לוו דוקא כולה אלא רובה דכתיב [שמות טו] וילוו העם על משה לאמר מה נשמה דצלפחד למ"ד דלא מקיש הרי כל שצט ושצט נחלו חלק קרוביהם מתלוננים שבצבטים אלא למאן דמקיש נגרעה כל נחלת שצט ושצט טובה ואנן קיימא לן ומקראי איכא למילף דאפילו חלק אחד מאלף לא נטלו: היינו דכתיב ציהושע אחר שנטלו בנות צלפחד ויפלו חבלי מנשה עשרה דהיינו שיתא דשיתא בתי אבות הכתובים למעלה וד' דידהו הרי עשרה דכתיב לעיל ויהי לבני מנשה הנוטרים למשפחותם לבני אביעזר ולבני חלק ולבני אשיראל ולבני שכם ולבני חפר ולבני שמדע אלה בני מנשה בן יוסף הזכרים למשפחותם ולצלפחד

(א) צבטות כ. נה: ג"מ פד. סוטה לו, (ג) [ע"י פשיט] דסוטה לא. ד"ה לא מקשינן ובמוספות ד"ה וכי יודים, (א) [פנחס כו ג, ו] (ז) [במדבר טו, טז].

תורה אור השלם

1 בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צפדה עלי שור. בראשית מט כב

2 הפלאך הגאל אתי מכל רע יבקר את הצערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידעו לרב בקרב הארץ: בראשית מט טז

3 יהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם והלכתי לחזור את הארץ: במדבר יד לח

4 כי אמר יי לקח מות יצחו במדבר ולא עזרת מקם איש בי אם קלב בן נון: יהושע בן נון

5 אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח ויפלו חבלי מנשה: במדבר כו ג

6 עשרה לבד מארץ הגלעד והבטן אשר מעבר לירדן: יהושע ז ח

7 בנות צלפחד דברת נתן תמן להם אחות נחלה בתוך אחי אברהם ויצחק את נחלת אביהן לקן: במדבר כו ז

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ומר וכו' או ה' או בני בני חפר: (ב) א"ו: לענין על צמות ולא העין עולה כפן (שם) (ג) עולין למעלה מן העין והיא מלמטה שהיא ארבע יטל נשלת כפן (ב"מ פד, וכו"ז) סוטה לו.

מוסף רש"י

עולי עין. משלקין מן העין (בבבבות) שאלת שולמט כפן (בבבבות) א"ו: לענין על צמות ולא העין עולה כפן (שם) עולין למעלה מן העין והיא מלמטה שהיא ארבע יטל נשלת כפן (ב"מ פד, וכו"ז) סוטה לו.

מוסף תוספות

א. בבכות חפר אבי אביהן. שטמ"ק. ב. שאם היה אביהן בעדת מרגלים לא היו נוטלות חלק בכורה בנכסי חפר, דאי אבי אביהן קא ריתו חלק בכורה מאי עבידתיה. דינו יונה. ג. חיל מוס' ר"ד: ובחורה לא מיעית לאוקומי שחן בני המרגלים יטלו חלק בכורה שחן באי הארץ ויחזירו למרגלים כדי להשוות החלקים, ריבוא יהושע וכלב ויטלו חלקים. זה אין לומר דא"כ נמצא שחן וירושן בני המרגלים ובני המרגלים ישארו ירקם. ד. דלא דריש כפילא. סבר דבה תורה כלשת בני אדם, דלוגתא דתנאי היא כדאי בב"מ (א.א.): מיעטא. ה. כיון דלביא הארץ נתחלקה הארץ, שהיה אביהן לא היה מבאי הארץ. דינו יונה.